

16.10. Nádraží Bubny

PHILIP ZIMBARDO, Luciferův efekt, Jak se z dobrých lidí stávají lidé zlí

Chceme věřit, že my sami jsme dobří, že jsme jiní, že jsme lepší, že jsme nadřazení. Ale socio-psychologické výzkumy prokázaly, že většina dobrých, obyčejných, normálních lidí může být velmi snadno svedena k tomu, aby začali páchat věci, o kterých by nikdy nevěřili, že by jich byli schopni.

ARNOŠT LUSTIG, Noc a naděje, povídka Návrat

Holešovice. Sedmá pražská čtvrť. Kdo by si byl pomyslel, že se kus města stane mostem, po němž lidé, kteří tu nejsou doma, budou odvádět živé kontingenty do předstupně jiného světa, na nádraží Praha-Bubny.

LADISLAV FUKS, Pan Theodor Mundstock

Roh domu je mezník.

Možnost se ještě otočit, mírně usmát, zamávat. Strana rohu se vysune, zacloní postavy zdrcených žen v domovních dveřích. Nastává míjení podivuhodných věcí...

A městský park? To je po ránu kouzlo.

Z parku zalétne otázka, která ho dojme:

kam vlastně jedete,

to jistě ne do lázní,

vždyť jste zdravý jako rybička,

to bude asi dovolená, že ano,

ale brzy, brzy, v červnu, mohl jste počkat na červenec

nebo počátkem srpna...

Vznáší se s kufrem, počítá krok vlastními nohama, hvězdu má, jen ještě perutě a vznese se nad ulici.

Skutečně, jako by nešel po zemi.

Kufr?

Ten ani necítí, jako by ho cosi nadnášelo. V břiše pozemského koně bez prkénka a koleček není ani padesát ani čtyřicet, nýbrž jen patnáct kilo, výsledek pozdní, ale moudré rozvahy.

ZYGMUNT BAUMAN, Holocaust a modernita

Holocaust skutečně byl židovskou tragédií. (...) Navzdory tomu holocaust nebyl jenom židovským problémem a událostí pouze židovské historie. Holocaust se zrodil a prováděl v naší moderní racionální společnosti, (...) a proto je problémem této společnosti, civilizace a kultury.

Karel Čapek – Zima roku 1934, časopis Přítomnost

... asistujeme jednomu z největších kulturních debaklů v dějinách světa; jeden celý národ, jedna celá říše přistoupila na víru v živočišnost, v rasu a podobné nesmysly; prosím, celý národ i s universitními profesory, faráři, literáty, lékaři i právníky.

Myslíte, že by se mohla taková animální doktrína hlásat, kdyby každý vzdělanec v oné vysoce vzdělané říši pokrčil rameny a suše řekl, že takové primitivní voloviny nedělá sebou? Tady se nestalo nic menšího než nesmírná zrada vzdělanců a budí to hroznou představu o tom, čeho je inteligence schopna...

Všude, kde se děje násilí na kulturním lidství, nalézáme vzdělance, kteří to hromadně provozují s sebou, a dokonce se přitom ohánějí ideovými důvody.

Jak se zdá, v dnešním stavu světa má být inteligenci vyhrazena trojí cesta: spoluviny, zbabělosti nebo mučednictví.

Snad ještě zbývá čtvrtá cesta: nezradit svou duchovní disciplínu; za žádných okolností, pod žádným nátlakem nezapřít v sobě ducha neomezeného a vidomého... Ještě je možno čelit fanatickému zpitomění světa, ještě je možno nekázat, ale dorozumívat se všemi jazyky světa; ještě může být rozum společný všem, zkušenost sdělitelná, poznání platné...

Lže-li či selže-li inteligence, je to těžší provinění než neznalost či lež těch druhých.

Romain Rolland

Největší zlo, jímž trpí svět, není síla zlých, nýbrž slabost dobrých.

Martin Luther King, Jr.

Skutečnou mírou člověka není to, jak se chová v dobách pohodlí a jistoty, ale to, jak se zachová v dobách kontroverze a nebezpečí.

Ferdinand Peroutka, časopis Přítomnost:

Známe už zhruba hlavní činy tohoto činorodého humanismu.

Je to: mlčet, když se děje něco nehumánního. Nebo dokonce brát bijícího v ochranu proti bitému.

Prezident Václav Havel, předmluva k Tereziánským pamětník knihám

Soudím, že jsou dva hlavní důvody, proč si musíme všechny hrozné děje, jimž je tato kniha věnována, znovu a znovu připomínat.

Především nás k tomu vede docela přirozená úcta k nekonečnému utrpení našich bližních a k jejich památce, naše přirozená povinnost ctít jejich oběti a udržovat tím ono zvláštní souručenství mrtvých a živých, předků a potomků, které je jedním ze základů existence každého zdravého lidského společenství vědomého si své vlastní totožnosti, totožnosti opřené o jasné vědomí kontinuity a smyslu všeho dobrého a zlého, co mu bylo dáno prožít.

Druhým důvodem je trvalé a nepřetržité živé varování, které k nám zaznívá z osudu všech těchto obětí násilí, krutosti, fanatismu, zvrácené ideologie a lidské podlosti. Je to varování, že nebudeme-li čelit zlu v jeho prvopočátcích, při jeho prvních nenápadných projevech, pak riskujeme, že později mu buď už čelit nedokážeme, anebo mu budeme schopni čelit jen novými lidskými oběťmi....

Elie Wiesel

Musíme si vždy vybrat, na které straně stojíme. Neutralita pomáhá pachateli, nikdy ne oběti. Mlčení podporuje toho, kdo násilí páchá, nikdy ne toho, na kom je pácháno.

Můžou přijít časy, kdy budeme proti bezpráví bezmocní, ale nesmí nastat čas, kdy proti němu přestaneme protestovat.

PHILIP ZIMBARDO, Luciferův efekt, Jak se z dobrých lidí stávají lidé zlí

K tomu, aby se člověk stal hrdinou, se musí naučit vystoupit z davu, protože vždycky musíte jít proti konformitě skupiny. Hrdinové jsou obyčejní lidé, jejichž společenské činy jsou neobyčejné. Jsou to ti, kteří jednají, když ostatní pasivně přihlížejí.

Martin Niemöller

**Když nacisté přišli zatknout komunisty,
neřekl jsem nic.
Nikdy jsem nebyl komunist.**

**Když přišli zatknout sociální demokraty,
neřekl jsem nic.
Nebyl jsem sociální demokrat.**

**Když přišli zatknout odboráře,
neřekl jsem nic.
Nikdy jsem nebyl v odborech.**

**Když přišli zatknout katolíky,
neřekl jsem nic.
Byl jsem přece protestant.**

**Když přišli zatknout židy,
neřekl jsem nic.
Žid jsem rozhodně nebyl.**

**A když přišli zatknout mě,
nebylo už nikoho,
kdo by mohl něco říct.**